

Pressmeddelande 28.6.2023 fri att publiceras

Frukten av samarbetet mellan Sverige och Finland i Tornedalen

Tornedalens forsfisketradition nominerades i Sverige som kandidat till UNESCO:s lista över immateriellt kulturarv. Förhoppningen är att få Finland med som partner i den multinationella ansökan.

Unescos konvention om tryggnad av det immateriella kulturarvet antogs 2003. Redan 181 länder har anslutit sig till konventionen som syftar till att främja skyddet av det immateriella kulturarvet, garantera kunskap om olika samhällens, grupper och individers immateriella kulturarv och förstå dess betydelse. I konventionen betonas överföring av traditioner och kulturell mångfald samt människors deltagande i kulturarvet.

Forsfisketraditionen i Tornedalen är ett värdefullt kulturarv. I mars 2023 lämnades därför en gemensam ansökan i svensk och finskt samarbete in till Institutet för språk och folkminnen om att få Tornedalens forsfisketradition nominerad till den internationella UNESCO-listan över immateriella kulturarv. Håvare med sina långa håvskaf är en välbekant syn på båda sidor om gränsen i Torneälvens forsar. Dessutom är traditionen förknippad med hantverkstraditioner och seder som har gått ner från generation till generation genom åren och fisk har gett försörjning för familjer och upplevelser för besökare till fors.

Traditionsutövarna på båda sidor om den fritt strömmande gränsälven, Kukkolaforsen och Matkakoski, har arbetat i årtal för att hålla traditionen vid liv, och det första stora steget har nu tagits när ISOF valde forsfisketraditionen som nästa kandidat till UNESCO:s lista över immateriellt kulturarv. Nästa steg i processen är att få Finland med som partnerland i den multinationella ansökan. Finland har redan deltagit i processen och beslutet om Finlands deltagande i ansökan fattas av undervisnings- och kulturministeriet på förslag av Museiverket under hösten 2023.

Förutom traditionsutövare deltar flera andra parter i bevarandet av kulturen och förberedningen av ansökan. Tornedalens museum, Haparandas och Torneås gemensamma museum som huvudsökande och Haparanda kommun och Torneå stad, vars spetsprojekt faktiskt är hållbar utveckling av Kukkolankoski.

Den expertgrupp som har gjort valet bland sju andra förslag motiverar sitt beslut utifrån dess internationalitet, vattenrelaterade kulturarv, välfungerande samarbete och långsiktiga arbete för traditionens kontinuitet. Expertgruppen nämner också gemensamt ideellt arbete och gemenskap, som också bygger på ett gemensamt språk i Tornedalen meän kieli.

I Finland har bastukulturen, Kaustby fioltradition och den nordiska båtbyggetraditionen, klinkbåten, tidigare kommit med på listan över immateriellt kulturarv. Ett beslut om den multinationella ansökan om handgjort glas väntas i december i år.

Sverige ingår i ansökan för klinkbåttraditionen. Dessutom finns Sagobygdens kulturarvsarbete, som anknyter till berättartraditionen, i registret över goda metodiska exempel. Mot slutet av året har traditionen kring nyckelfiol och även en ansökan om fåbodkulturen skickats till UNESCO tillsammans med Norge.

Hur går vi vidare? När Finland också officiellt har bekräftat sitt deltagande inleds beredningen av den egentliga internationella ansökan. Den kommer att överlämnas till UNESCO av det svenska kulturministeriet, Finland som partnerland i mars 2025. Ett positivt beslut i ansökningsprocessen känns särskilt bra som ett resultat av gemensamt gränsöverskridande samarbete nu under ett jubileumsår då Unescokonventionen firar sitt 20-årsjubileum.

Mer information:

Titta Kallio-Seppä, Tornedalens museum, chef +358 50 5971557

Markku Vaaraniemi, håvare, Kukkolankoski, +358 40 5590836

Lena Antti, håvare, Matkakoski, +46 70 6358127

<https://levandekulturarv.se/konventionen-i-sverige/sveriges-arbete-med-konventionen/kontakta-oss>

<https://www.museovirasto.fi/sv/nyheter/aineeton-kulttuuriperintoe>